

KULTUREN

Stora Råby 34:7/väg 887

fornlämning nr 10 i Stora Råby socken,
Lunds kommun, Skåne

Arkeologisk förundersökning 2012

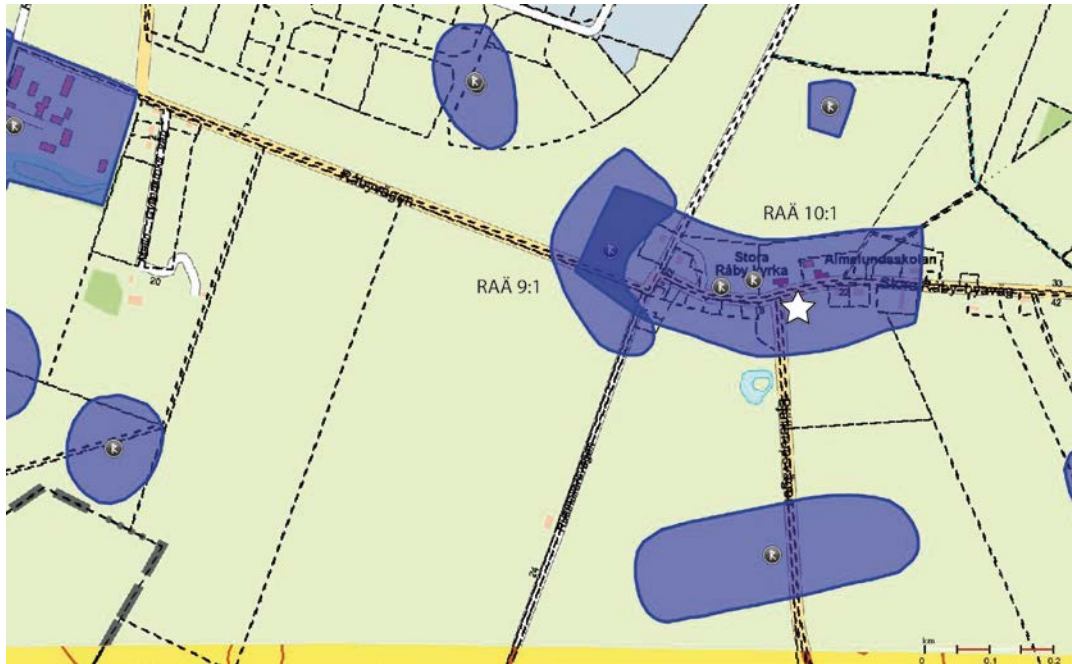
KULTURMILJÖRAPPORT 2013:7

NICKLAS KRONROTH

KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Innehåll

Inledning	3
Fornlämningsmiljö	3
Byns jordar	4
Mark- och gårdsindelning under 1700-1800-talet.....	5
De historiska gårdarna nr 22 och 11	6
Tidigare arkeologiska iakttagelser	7
Genomförande och resultat	9
Schakt del 1, 0-20 m från söder	10
Schakt del 2, 20-32 m från söder	11
Schakt del 3, 32-64 m från söder	12
Sammanfattning	13
Medeltida händelser.....	13
Sentida händelser.....	14
Administrativa och tekniska uppgifter	15
Referenser	16
Bilagor	17
Bilaga 1 Sektionsritningar	17
Bilaga 2 Planritningar, stenläggningar	21

Figur 1. Fornlämningen Stora Råby 10:1, Stora Råby historiska bytomt (blå markering) med aktuell fastighet Stora Råby 34:7 markerad med stjärna.

Inledning

Bertil Ingvarsson & Co AB har tagit fram en detaljplan för att uppföra nya bostadshus, söder om Stora Råbys kyrka och byaväg, på fastigheten Stora Råby 34:7. I samband med den planerade bebyggelsen har en VA-ledning lagts i väg/väggkant och därmed gjordes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning enligt Länsstyrelsens beslut (lst dnr 431-22356-12).

Fornlämningensmiljö

Stora Råby är beläget sydöst om Lund på lundaslätten och bytomten är placerad på en ås av isälvsgrus, vilket gav gårdarna ett torrt läge och bra inägomark (Alin 1970 s 7). Byn har en välbevarad bykärna och dess struktur med vägar och bebyggelse har utvecklats utan drastiska förändringar från tiden före skiftet till nutid. Stora Råby har formats som en radby i historisk tid, vilket är en karaktär som byn fortfarande har (figur 2).

Inom Stora Råby socken finns 36 kända fornlämningar enligt Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem (FMIS), vilka inkluderar bland annat stenåldersboplatser och gravhögar. Björnshög (RAÄ fornl. 1) är belägen ca 800 m sydöst om kyrkan och det finns även uppgifter om nu bortodlade högar; Karlshög (RAÄ fornl 21), Hanehög och Tornhög (Lunds stadsbild 1968 s 263). Bytomten sammanfaller delvis i väster med stenåldersboplatser Stora Råby 9:1 som bland annat grävdes ut 1972 och 1973, och vars kulturlager daterats till tidig neolitikum. Men det fanns också anläggningar som daterades till romersk järnålder och vendeltid (Wyszomirski 1974, 1975).

Figur 2. Fastighetskarta över Stora Råby med lägena för gårdarna inlagda enligt 1801 års karta med röd markering (ur Ryding 2004). Notera att det finns ett vinkelfel i kartan från 1801, därför ger överlägget endast ungefärliga lägena för de äldre gårdarna (Balic 2011).

Den äldsta skriftliga källan som nämner Stora Råby är från omkring år 1120 och nämner In villa raby maiore som ordagrant betyder I byn Råby större. Förleden "rå" brukar förknippas med ordet "gräns". Men även betydelsen "stång" eller "rådjur" har nämnts som tänkbara betydelser. Efterleden "by" är en bildning till verbet "bo" med den äldre betydelsen "bruka (jord)" som kan ha tillkommit under vikingatiden (Pamp 1979 s 17f). Den till Stora Råby angränsande byn Lilla Råby omnämns också från år 1120. Det är dock oklart om byarna är sprungna ur en gemensam bebyggelse, om så är fallet så har delningen gjorts under yngre järnåldern (Ryding 2004 s 17).

Kyrkan som är centralt belägen i byn har daterats till sent 1200-tal eller tidigt 1300-tal. Kyrkan är uppförd med långhus och ett smalare rakavslutat kor. Koret kan vara äldre än långhuset och kan möjligen ha ingått i en äldre kyrka. I koret finns inmurat virke som skulle kunna indikera en föregångare i trä. Valven i långhuset dateras, efter en inskription, till år 1528, medan valven i koret tros vara äldre. Dopfunten, en slät skål i sandsten, dateras däremot till 1200-talet (Ryding 2004 s 34).

Byns jordar

Under 1500-talet var inte marktvister ovanliga och för att skapa ordning i de förvirrade förhållandena kring jordägande utgavs Lunds stifts Landebok år 1569-70, som bland annat redovisade sockenkyrkornas egendomar. Enligt denna var Stora Råby indelad i tre vångar; norre, östre och södre vång (Ohlsson 1954 s 11). Varje vång var i sin tur indelad i ett flertal namngivna tegar, namnen gjorde det lättare att hålla reda på vilka tegar man hade rätt att bruka. Byn var indelad i ett mycket regelbundet bolskifte, där fem bol låg på vardera sidan om byavägen. De fem bolen norr om byavägen bestod av vardera två gårdar (Dahl 1942 s 74). Anders Ohlsson har gått igenom jordeböcker och sockentabeller, och genomgången ger en grov bild över socknens utveckling (Ohlsson 1954 s 18ff). I 1732 års jordebok förekommer namnen på samtliga hemmans brukare och socknen bestod då av 26 gårdar. År 1749 hade socknen 214 invånare, en siffra som hundra år senare hade stigit till 493 invånare, vilket betyder att befolkningen mer än fördubblats inom ett sekel (Johansson Hervén 1999 s 3).

Figur 3. Karta över storskiftet i Stora Råby åren 1787-89, upprättad av L Sam Gutman. Lantmäteriet i Malmö Akt 2 Stora Råby ur Ryding 2004 s 19. Aktuell fastighet markerad med en röd stjärna.

Mark- och gårdsindelning under 1700-1800-talet

Mellan åren 1787–1789 ägde storskiftesindelningen i Stora Råby rum. Det gick ut på att ett antal mindre jordlotter sammanslogs till större enheter (figur 3). Ovanstående karta visar att samtliga gårdar i socknen låg inom bytomten, även om de enskilda gårdslägena inte är utritade. Det framgår också att byn är en så kallad radby i västöstlig riktning med gårdarna i en rad på ömse sidor om byavägen. Kyrkan är belägen ungefär i centrum av byn i den nordliga gårdsraden (Ryding 2004 s 19f).

Grusåsen som Stora Råby är belägen på erbjöd inte bara bra boplatslägen utan gruset utnyttjades också flitigt och kontrollerades (Ryding 2004 s 20). Området med en areal av 3 1/2 tunnland omedelbart väster om bebyggelsen var sockenallmänning fram till enskiftet. Inom allmänningen hämtade bönderna grus som levererades till Lunds stad, ett förhållande som gick långt tillbaka i tiden. Den första kända uppgiften finns i Lunds Universitets arkiv, där det omnämns att fyllnadsmaterialet till anläggandet av parken Lundagård år 1746 kom från grustäkten i Stora Råby. Vidare nämns också att år 1756 levererades 10 600 skäppor grus till planeringen av den nyanlagda Botaniska trädgården (Ohlsson 1954 s 20f).

Storskiftets indelning kom endast att bestå i cirka 20 år och mellan åren 1805 och 1820 genomfördes enskiftet. Av socknens 27 gårdar var det endast 5 som fick stanna kvar i den gamla bykärnan. Allteftersom gårdarna byggdes om försvann den gamla kringbyggda och fyrhängade gårdstypen. Den sista kringbyggda gården, nummer 7, revs 1941 (Ohlsson 1954 s 26).

Figur 4. A M Langvagens karta över Stora Råbys byplats 1801. Lantmäteriet i Malmö Akt 3 Stora Råby ur Ryding 2004 s 20. Aktuell fastighet markerad med en röd stjärna.

De historiska gårdarna nr 22 och 11

Fastigheten 34:7, där aktuell undersökning gjorts, motsvarar det äldre gårdsläget Stora Råby 22 och västra delen av gårdsläge nr 11. Den senare fastigheten flyttades ut i samband med skiftet år 1805. Gård nr 22 omfattade år 1805 ett helt mantal och ägdes av hospitalet i Malmö. Sammanlagt fanns ytterligare fem hemman i byn som hörde till hospitalet. Hospitalshemmanen drogs år 1876 in till statsverket och kom därefter att förvaltas av *Domänverket*. Det fanns sammanlagt fem hemman i byn tillhörande biskopsstolen (Ryding 2004 s 17f).

Byn har härjats av ett antal bränder. År 1728 brann 13 av byns gårdar ned. Branden hade startat på gård nr 21 och spridit sig till granngården nr 11 i väster. Elden spreds sedan norr om bygatan. Gård nr 22 klarade sig enligt uppgift från branden. År 1767 brann 15 gårdar och 4 gatuhus och alla gårdar väster om kyrkan brändes ned. Gård nr 11 och 22 klarade sig helt. Efter branden bestämdes att avståndet mellan husen skulle vara 8 meter (Ryding 2004 s 21).

Enligt Otto Rydings kartöverlägg med 1801 års karta mot den nuvarande kartan, har delar av gård nr 22:s norra länga delvis legat i den nuvarande gatan (figur 2). Det ska dock noteras att det finns ett vinkelfel i 1801 års karta och det kan inte uteslutas att kartöverlägget kan ha en differens på flera meter. Längre söderut på tomten till gård 22 fanns enligt kartan två mindre byggnader, förmodligen gathus. Möjligen kan ett av dessa hus vara det i husförhörlängderna från 1803 under gård nr 22 redovisade *Källahuset* (Ryding 2004 s 45). Byggnadsskicket under 1700- och 1800-talen har i allmänhet varit korsvirke med lerklinade väggar och gårdarna har varit kringbyggda med fyra längor (Ryding 2004 s 21).

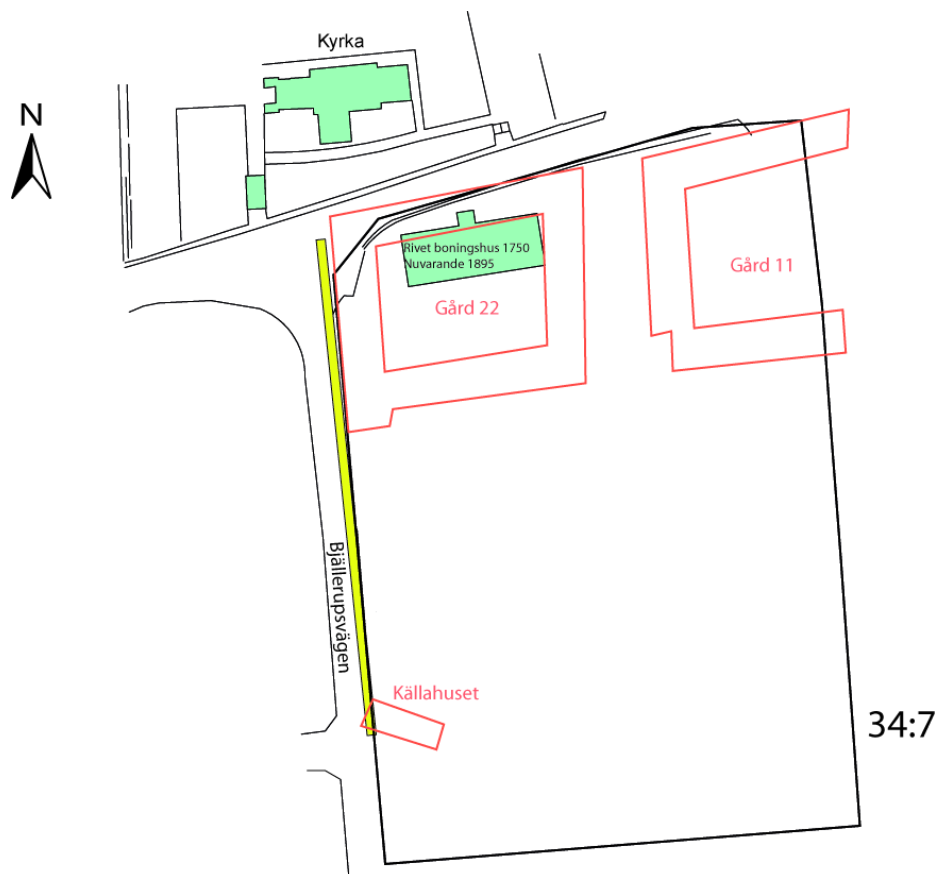
Tidigare arkeologiska iakttagelser

Stora Råby bytomt har tidigare blivit arkeologiskt undersökt vid flera tillfällen. Nedan följer ett urval av de arkeologiska undersökningar som berört Stora Råbys historiska bytomt:

- En förundersökning genomfördes år 1998 på Stora Råby 34:6 m.fl. med anledning av fyra planerade tomtavstyckningar för nybyggnation. Resultatet från förundersökningen gav bland annat flera stora grustäckter från efterreformatorisk tid, men inga tydliga bebyggelse lämningar. Frånvaron av bebyggelse lämningar pekade mot att schakten låg på "allmanningen" vid Byavägen (Johansson Hervén 1999).
- I samband med nedläggning av VA-ledningar och värmekulvert inom fastigheten Stora Råby 33:17, Almelundsskolan, genomfördes år 2002 en arkeologisk förundersökning. Spår efter äldre huslämningar kunde beläggas i form av två lergolv varav det ena är av medeltida ursprung. En vällagd stenläggning framkom i den norra delen av schaktet som indikerade en gårdsplan med ett ursprung från tiden före skiftet. Stenläggningen kunde därmed tidigast ha varit lagd under 1200-talet och senast före år 1805. Beträffande de underliggande lagren, så pekade frånvaron av tegel på en möjlighet att de skulle kunna vara av sen vikingatid/tidig medeltida ursprung (Lenntorp 2005).
- Inför en planerad byggnation på fastigheten 34:6 genomförde Kulturen i Lund år 2007 en förundersökning och sammanlagt grävdes 10 schakt. I förundersökningen framkom lämningar i form av syllstenar och lergolv efter tidigare bebyggelse utmed Bjällerupsvägen. I anslutning till dessa lämningar påträffades yngre rödgods. Det är genom historiskt material känt att gårdsbyggnader har legat på platsen in i 1900-talet. I området närmast byavägen framkom spår av en grustäkt. Även på den inre delen av tomten framkom spår av möjliga lergolv. Kulturlagermäktigheten i stora delar av exploateringsområdet var ca 1,00 meter och i vissa delar upp till 1,50 meter. Det påträffades inga medeltida eller förhistoriska fynd (Karlsson 2007).
- I samband med planer på att uppföra bostadshus gjordes en arkeologisk förundersökning på fastigheten 34:7 år 2011. Undersökningsområdet motsvarar gårdslägena för nr 22 och 11. Flera bebyggelse lämningar och keramik från vikingatiden till tidig medeltid påträffades i den norra delen av undersökningsytan. Söder om detta, inom nr 11, påträffades bebyggelse lämningar från flera generationer. Brandpåverkade kulturlager, som troligen kan härröras till branden år 1728, påträffades i sydväst. En tomträna och flera stolphål kunde också återfinnas. I det yttersta sydvästra läget påträffades lämningar från den historiska gatubebyggelsen, äldre bebyggelse lämningar samt flera generationers tomtmarkeringar (Balic 2011).
- År 2011 utfördes en slutundersökning på fastighet 34:7. Det påträffades 2 grophus med vikingatida datering i den norra delen av fastigheten. Även bebyggelse lämningar i form av stolphål, brunnar, stenavtryck och stenbelagda gårdsplaner dokumenterades. Igenfyllningen av grophuset skedde någon gång under tidig medeltid och i samma tid skedde en omstrukturering inom området. Den stolpburna bebyggelsen som anlades i den södra delen kan representera en senare utökning. Under fas 5 skedde på nytt en omstrukturering inom området vars spår kan ses i form av lergolv och stensatta ytor. Det har också skett en förändring där de nya byggnaderna följer en annan rumslig uppdelning än

tidigare. I schakten saknades tydliga strukturer från hög- och senmedeltid samtidigt som avröjningsytor även kunde konstateras (Kockum in prep).

- År 2012 genomfördes en schaktningsövervakning inför husbyggnation inom fastigheten Stora Råby 34:7. Den genomfördes som komplement till tidigare slutundersökning på samma tomt. Det framkom flera diken och några få stolphål. Ett av stolphålen innehöll fynd av förhistorisk keramik. Det påträffades för övrigt flera nedgrävningar som tolkats som brunnar/vattenhål samt spår av täktverksamhet och djurgravar (Kockum in print).

Teckenförklaring

- Stående byggnader
- Tidigare byggnader, enligt äldre kartor
- Förundersökningsschakt

0 10 20 30 40 Meter

Figur 5. Plan över 34:7 med stående byggnader i ljusblå, byggnader tillhörande de äldre gårdslägena är markerade med rött öster om Bjällerupsvägen, fornlämning Stora Råby 10:1. Förundersökningsschaktet är markerat med gult.

Genomförande och resultat

Den arkeologiska förundersökningen genomfördes i den södra delen av Stora Råby bytomt, ett 64 m långt schakt drogs längs väg 887, Bjällerupsvägen, i sydnordlig riktning. Schaktbredden varierade mellan 1,20 m i söder och 0,70 m på den smalaste delen i mitten av schaktet. Djupet på schaktet varierade mellan 1,20-1,40 m. Schaktningen påbörjades utan att tillstånd till ingrepp i fornlämningen fanns. Arbetena avstannade till beslut från Länsstyrelsen fanns. Ca 35 m av schaktet hade redan grävts ned till moränen utan övervakning.

Figur 6. Den södra delen av schaktet med kyrkan i bakgrunden. Fotografiet är taget från söder.

Schakt del 1, 0-20 m från söder

I den södra delen av schaktet, 1-20 m från söder, bestod de övre lagren av sentida utjämnings- och bärlager. Dessutom kunde flera större fyllningar i nedgrävningar dokumenteras ned till ett djup av 1,00 m. Fyllningarna bestod av grus blandat med sten, lera, sand och humusjord. Förmodligen har de tillkommit för att fylla igen hål efter betongfundament som tagits upp då vägen breddades. Underliggande kulturlager som löpte genom aktuell schakt del på ett djup av 1,00-1,20 m. Kulturlagret bestod av brun humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Det var väldigt homogent, så när som på enstaka träkolsbitar, och tolkas som ursprunglig markhorisont/matjord eller möjligtvis odlingslager. Kulturlagret kunde inte dateras då det inte framkom några fynd.

Två större stenar påträffades på rad, på ett djup av 0,70 m, varav den ena följde med skopan upp och syns centralt i bilden ovan. Stenraden tolkas som en syllstensrad till den historiska gathusbebyggelsen som tros ha legat med gaveln mot väg 887 och det kan mycket väl vara syllstenen till det hus som refereras i husförhörslängden under gård 22 som *Källahuset*. Moränleran påträffades på ett djup av 1,30 m i den här delen av schaktet.

Figur 7. Schakt del 2 av schaktet med stenraden centralt i bild. Fotografiet är taget från norr.

Schakt del 2, 20-32 m från söder

I den mellersta delen av schaktet, 20-32 m från söder, bestod massorna av sentida lager ned till ett djup av 1,00 m. De sentida lagren bestod av olika grus-, humus- och lerlager och tolkas ha tillkommit i syfte att jämna av en yta för att bredda Bjällerupsvägen. Dessutom framkom ett fyllningslager som tolkas ha tillkommit för att fylla igen en nedgrävning då ett betongfundament plockats bort, samma fyllning och nedgrävning finns beskriven under schakt del 1.

Ytterligare ett fyllningslager i en nedgrävning framkom i den här delen av schaktet. Fyllningen bestod av humusjord med mycket rikliga inslag av djurben av ko. Det finns dokumenterade djursjukdomsutbrott i Stora Råby, bland annat har mjältbrand dokumenterats varpå fyllningen inte undersöktes närmare.

Ett svartbrunt kulturlager påträffades på ett djup av 1,00-1,20 m som påminde om det tidigare nämnda kulturlagret i söder. Det tolkas som ursprunglig markhorisont/matjord eller ett odlingslager. En stenrad grävdes fram i mitten av schaktet. Stenarna låg inte direkt intill varandra, utan var utspridda över schaktbredden med ett mer oregelbundet mönster. Stenraden tolkades som en raserad syllstensrad. Det är troligt att stenarna ingått i någon typ av konstruktion då lagret som stenarna låg i bestod av ett kompakt lerlager som stabiliserat grunden. Moränleran mättes till ett djup av 1,40 m under nuvarande marknivå. Inga fynd påträffades, men då stenarna framkom på ett djup av 1,00 m kan konstruktion vara av medeltida ursprung. Stenarna kan även ha ingått i en större mer sentida huskonstruktion och vara del av den ekonomilänga som tidigare låg utmed Bjällerupsvägen (figur 9).

Figur 8. Schakt del 3 av schaktet med stenraden, som är färglagd med grått, centralt i fotografiet. Fotografiet är taget från söder.

Schakt del 3, 32-64 m från söder

I den norra delen av schaktet, 32-64 m från söder, påträffades en stenrad på ett djup av 1,05 m. Stenraden låg till största delen i västra sidan av schaktet mot västsektionen. I stenradens norra respektive södra del kunde hörnor skönjas och stenraden kan tolkas som syllstensrad till ett hus. Ett keramikfynd av yngre rödgods framkom i kulturlagret som stenarna låg i och dateringen för raden skulle därmed kunna vara senmedeltida. De ovanliggande lagren bestod av moderna utjämnings- och bärlager som troligen har att göra med en breddning av vägen. I den allra nordligaste delen av schaktet, i Byavägen, var massorna redan urgrävda och lagren bestod av grus i olika fraktioner. Morändjupet nåddes aldrig här men gruslagren mätte ca 3,00 m djupt.

Sammanfattning

Bertil Ingvarsson & Co AB ska uppföra nya bostadshus söder om Stora Råbys kyrka och byaväg på fastigheten Stora Råby 34:7. I samband med den planerade bebyggelsen har VA-ledningar lagts ned och därför gjordes en arkeologisk förundersökning. Schaktningsarbetet utfördes utmed väg 887, Bjällerupsvägen, i sydnordlig riktning. Då arkeologisk kompetens inte var på plats då arbetet med schaktningen påbörjades har en del av den kulturhistoriska informationen gått förlorad.

Schaktet lades i sydnordlig riktning utmed den östra kanten av väg 887, Bjällerupsvägen. Det mättes till 64,00 x 0,70 m och avslutades i korset vid Stora Råbys byaväg. Med tanke på att schaktet drogs i vägen och vägkanten var mycket redan uppgrävt och massorna bestod i huvudsak av moderna fyllnings-, bär- och utjämningslager. Men intakta kulturlager påträffades på ett djup av 1,00-1,20 m, beroende på plats i schaktet. På tre ställen i schaktet framkom stenrader som tolkats som syllstensrader. De överliggande lagren bestod av olika fyllnings-, utjämnings- och bärlager. Diverse fyllningslager i de stora nedgrävningarna som framkom har tillkommit efter att betongfundament tagits bort och sedan återfyllts. Därefter har marken jämnats av med flera olika typer av lager och till sist har bärlager och asfalt lagts på. Möjligen har det tidigare också funnits ett dike på platsen som fyllts igen och sedan jämnats av vid flera tillfällen.

Platsen visar egentligen 2-3 händelser eller skeenden, dels de sentida händelserna från ca 1800 och framåt och dels senmedeltida skeenden i form av syllstensrader, kulturlager och fynd av keramik i form av yngre rödgoods.

Figur 9. Syllstensraden i norra delen av schaktet som visar den tolkade västra väggen med markerade hörn. Fotografi från söder.

Medeltida händelser

Mycket av de berörda jordmassorna bestod av sentida lager och det fanns inte mycket kulturlager bevarade. Men på ett djup mellan 1,00-1,30 m framkom ett mörkbrunt och fett kulturlager i södra delen av schaktet som tolkats som den äldsta markhorisonten. Det

framkom enstaka träkolsbitar i lagret vilka gör att kulturlagret även kan tolkas som odlingslager.

Två syllstensrader framkom på ett djup av ca 1,00 m. Raderna låg ca 10 m från varandra och den nordligaste har tolkats som en syllsten till ett mindre hus medan den andra har tolkats som en raserad syllstensrad. I lerlagret kring stenarna i den nordligaste raden påträffades en keramikbit av yngre rödgods, vilket kan indikera en senmedeltida datering. Det är möjligt att de "hörn" som kan skönjas i den nordligaste raden hamnat av en slump som hörn och att själva konstruktionen inkluderat båda raderna av sten. Huset skulle i så fall vara större.

Figur 10. Fotografi från 1927 som visar den norra delen av Bjällerupsvägen med en ekonomibyggnad tillhörande gård 22 till höger. Aktuell schakt grävdes i den östra sidan av vägen. Fotografiet är taget ur Ryding 2004 s 24.

Sentida händelser

De övre sentida lagren som framkom hade karaktären av utjämnings-, fyllnings-, och bärlager. Troligen har vägen breddats österut och ytan som möjligen kan ha varit dikad har fyllts upp och sedan har marken jämnats av. På ett fotografi över Bjällerupsvägen från 1927 syns ett dike på den västra sidan om vägen, den östra sidan syns inte riktigt men det är möjligt att även ett dike varit grävt på andra sidan vägen något längre söderut (figur 9). De flera utjämnings-, fyllnings- och bärlagren som syntes framförallt mot söder kan ha tillkommit i syfte att fylla igen diket och jämna av marken inför en breddning av vägen.

Syllstensraden i söder har troligen tillhört det hus som nämns i husförhörslängden från 1803, och som kallats för *Källahuset*.

Administrativa och tekniska uppgifter

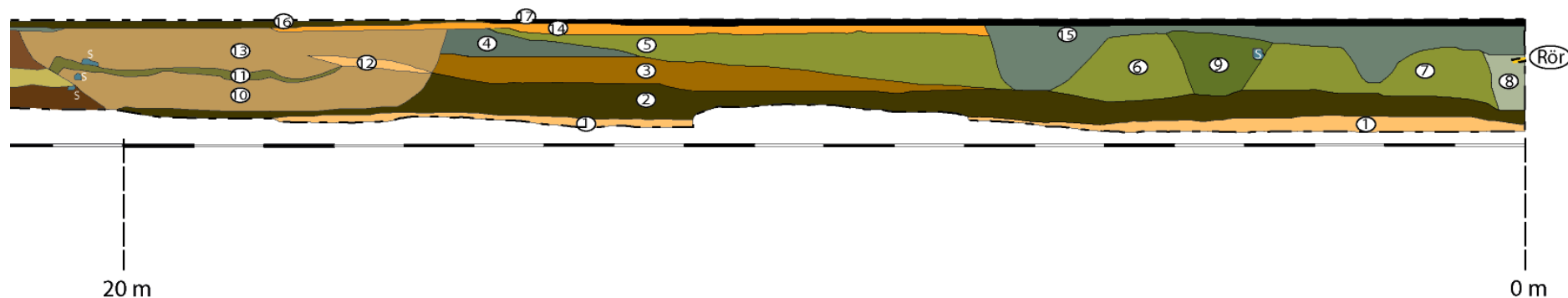
Länsstyrelsens beslut, dnr	431-22356-12	Fornlämning nr/art	RAÄ 10:1
Socken/stad	Lund	Socken-/Stadsnr	1298
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	Stora Råby/väg 887
Typ av exploatering	VA-ledning		
Uppdragsgivare	Bertil Ingvarsson & Co AB		
Typ av undersökning	FU		
Ansvarig institution	Kulturen		
Fältarbetsledare	Nicklas Kronroth		
Övrig personal	-		
Fältarbetstid	2012-10-02—2012-10-09		
Fälttid			
Arkeolog	25 h		
Maskin	-		
Undersökningens omfattning			
Yta	45 m ²		
Kubik	58 m ³		
Schaktmeter	64 m		
Kostnad för arkeologi			
Fältarbete	20 x 650 kr = 13000 SEK		
Rapport	20 x 650 kr = 13000 SEK		
Analys	-		
Övrigt	-		
Summa:	26000 SEK		
Kostnad övrigt			
Maskiner	-		
Bodar	-		
Övrigt	-		
Summa	-		
Summa, faktisk	26000 SEK		
Summa, beslutad	Enligt löpande kostnad		
Fyndmaterial (förvaring m.m.)	LUHM:32355:1. Förvaras efter fyndfördelning på LUHM		
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen		
Ritningar, dokumentation	5 sektionsritningar i skala 1:20, 1 planritning i skala 1:100 och 1 planritning i skala 1:20		
Foto	23 digitala fotografier		
Analys	-		
Övriga upplysningar	-		

Referenser

- Alin, M. 1970. Stora Råby. En bebyggelsehistorisk undersökning. Institutionen för konstvetenskap, Lunds universitet. Stencil Lund. (i Kulturens bibliotek).
- Balic, I. 2011. Stora Råby 34:7, Stora Råby bytomt, RAÄ 10:1, Stora Råby. Arkeologisk förundersökning 2011. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 384. Kulturen, Lund.
- Balic, I. 2012. Stora Råby 34:11, Stora Råby bytomt, RAÄ 10:1, Stora Råby. Arkeologisk förundersökning 2011. Arkeologisk förundersökning 2011. Arkeologiska arkivrapporter från Lund nr 397. Kulturen Lund 2012.
- Dahl, S. 1942. Torna och Bara. Studier i Skånes bebyggelse och näringsgeografi före 1860. Meddelande från Lunds universitets geografiska institution, Avhandlingar VI.
- Johansson Hervén, C. 1999. Stora Råby 34:6 m fl, Stora Råby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 1998. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 75. Stencil i Kulturen, Lund.
- Karlsson, M. 2007. Stora Råby 34:6, Stora Råby bytomt, RAÄ 10, Stora Råby socken. Arkeologisk förundersökning 2007. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 233, Kulturen Lund
- Kockum, J. Stora Råby 34:7. in prep
- Kockum, J. Stora Råby 34:7. in print
- Lenntorp, K-M. 2005. Stora Råby 34:17, Stora Råby bytomt, RAÄ 10 Stora Råby socken. Arkeologisk förundersökning 2003. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 172, Kulturen Lun.
- Lunds stadsbild. 1968. Inventeringskommittén. Lund.
- Ohlsson, A. 1954. Stora Råby socken. u. o.
- Pamp, B. 1979. Härad- och sockennamn i Lundabygden. Lundabygdens sparbank 1979.
- Ryding, O. 2004. Stora Råby och Värpinge. Byar i Lunds kommun 1, Bevaringsprogram. Lund.
- Wyszomirski, M. 1974. Metodiska ytundersökningar av stenåldersboplatser vid Stora Råby.
- Fornvännen 1974/2. Stockholm.
- Wyszomirski, M. 1975. Stenåldersbosättning vid Stora Råby. Ale – Historisk tidsskrift för Skåneland, nr 1 1975. Lund.

Bilagor

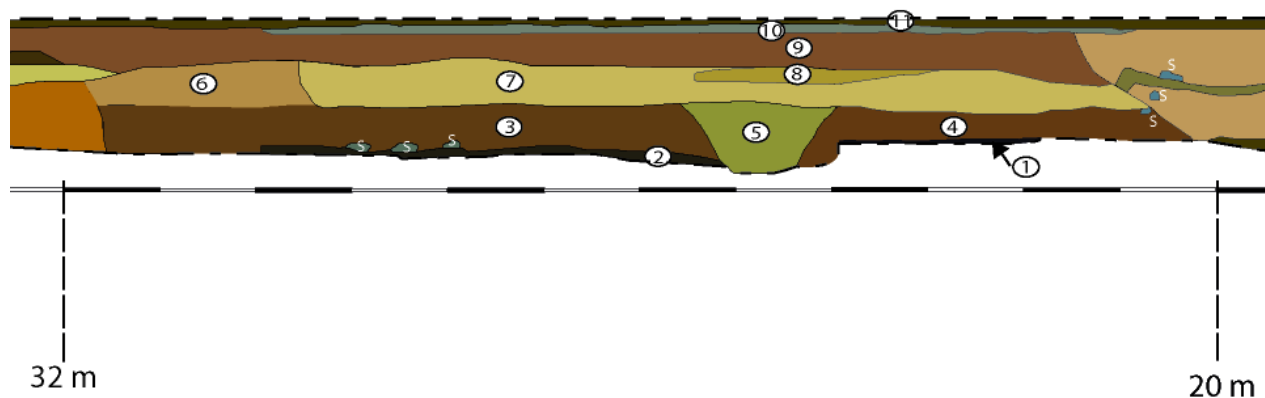
Bilaga 1 Sektionsritningar

Östsektion, sektionsdel 1, 0-20 m från söder

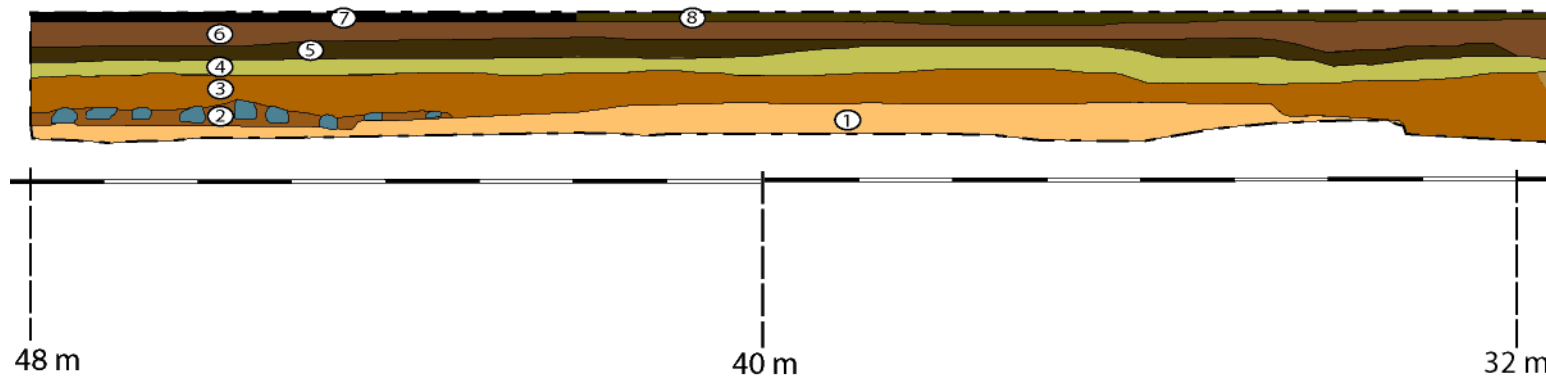
1. Moränlera.
2. Svartbrunt humuslager med inslag av lera som var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Kulturlagret hade mindre inslag av träkol och småsten. Lagret tolkas som äldre markhorisont då det var väldigt homogent. Inslagen av träkol tyder dock på kulturell påverkan och en tolkning som odlingslager, där träkol kan ha använts som gödning, kan vara mer passande.
3. Brunt humuslager med inslag av kalkfläckar, djurben av ko, träkol och småsten. Lagret var kompakt, finkornigt, fett och fuktigt och hade nedmyllad karaktär. Kulturlagret tolkas som odlingslager och att träkol och djurben, som kan ha lagts ut som gödning, påträffades över hela ytan.
4. Gråbrunt humuslager med inslag av lera. Lagret var finkornigt, kompakt, fuktigt och fett. Det innehöll småsten, bitar av modernt tegel och kalkbruk. Lagret tolkas som ett utjämningslager/bärlager som har tillkommit i modern tid i syfte att jämna av en yta. Lagret påminner om lager (5), (6) och (7) och det är mycket möjligt att de här lagren tillkommit för att jämna av ytan för att kunna bredda Bjällerupsvägen.
5. Gråbrunt humuslager med inslag av lera. Lagret var finkornigt, kompakt, fuktigt och fett. Det påträffades småsten, bitar av modernt tegel och kalkbruk i lagret som hade raseringskaraktär. Kulturlagret tolkas som utjämningslager och har tillkommit i syfte att jämna av ytan för att bredda Bjällerupsvägen. Jordmassorna har hämtats från en avskrädeshög innehållande raserade husrester blandat med jord. Lagret påminner om lager (4), (6) och (7).

6. Gråbrunt humuslager med inslag av lera. Kulturlagret var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Det påträffades tegelkross av modernt tegel, småsten och kalk. Lagret tolkas som fyllnings-/utjämningslager som tillkommit i syfte att jämna av en yta för att bredda Bjällerupsvägen. Lagret påminner i karaktär om lager (4), (5) och (7).
7. Se lager 6
8. Gråbrunt humuslager med inslag av lera. Lagret innehöll lerfläckar, kalk, träkol och småsten. Lagret tolkas som fyllningslager till nedgrävning som grävts i syfte att lägga ned en elledning.
9. Fyllningslager. Gråbrunt humuslager med inslag av lera och sten. Lagret var grovkornigt, poröst, torrt och halvfett och har tillkommit i syfte att fylla igen en nedgrävning efter att ett betongfundament tagits bort. Betongrester påträffades i lagret såväl som en större sten, småsten och tegelkross av modern karaktär.
10. Fyllningslager. Gråbrunt humuslager med inslag av lerklumpar och mycket sten, träkol och rött tegel. Lagret var kompakt, grovkornigt och torrt. Det var också relativt dåligt sorterat med koncentrationer av lerklumpar och modernt tegel. Lagret tolkas som fyllningslager som tillkommit för att fylla igen en nedgrävning. Nedgrävningen har grävts i syfte att lägga ned en elledning. Lagret påminner om (13).
11. Gruslins
12. Sandlins
13. Se 10
14. Bärlager. Gult lerlager med inslag av grus, sand och sten. Lagret har tillkommit i syfte att stabilisera marken för att kunna lägga asfalt
15. Fyllnings-/utjämningslager.
16. Matjord. Matjordslager som förts på i modern tid.
17. Asfalt

Östsektion. sektionedel 2, 20-32 m från söder

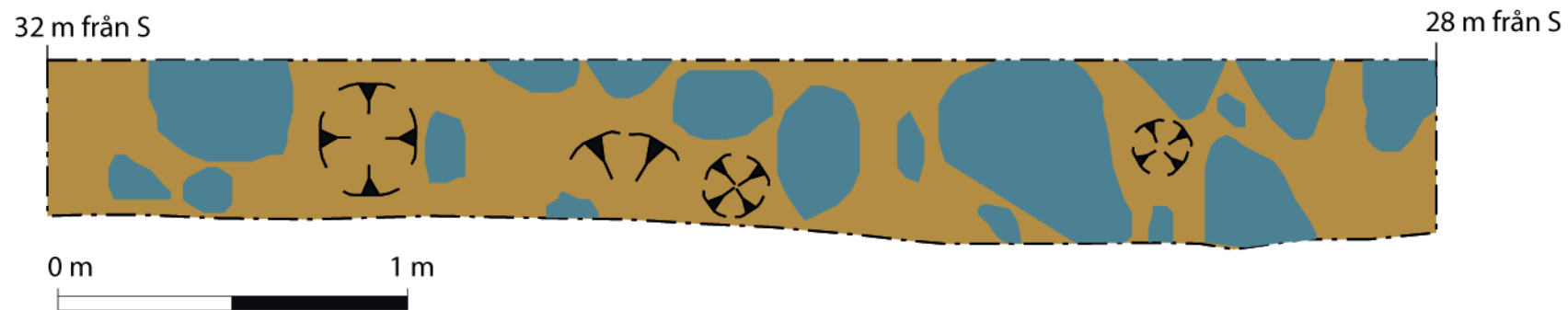
1. Odlingslager. Brunsvart kulturlager med inslag av lera, småsten och mycket djurben av framförallt ko men enstaka ben av gris påträffades också. Jorden var fet, fuktig, finkornig och kompakt. Kulturlagret har tolkas som odlingslager men det kan även vara del av den äldre markhorisonten. Men då mycket djurben påträffades på platsen är odlingslager mer troligt. Djurbenen kan ha lagts ut i syfte att gödsla jorden. Påminner om lager (2).
2. Odlingslager, se lager 1 för beskrivning
3. Utjämningslager/öppen yta. Brungrå humus med inslag av sand, småsten och kalkfläckar. Jorden var grovkornig, torr, mager och kompakt och tolkas ha ackumulerats över tid på en öppen yta. Möjligen har lagret förts på för att fylla igen ett dike och ska då tolkas som fyllningslager. Lagret är troligen samma som (4).
4. Se lager 3.
5. Fyllningslager. I kulturlagret fanns rikligt med djurben av ko i koncentrationer varvat med humus, sten och lera. Den gulbrunmelerade jorden var grovkornig, mager, torr och kompakt. Troligtvis har man grävt upp jord från annan plats som innehållit kobenen för att sedan använda jorden för fylla igen nedgrävningen. Det finns dokumenterade fall av mjältbrand från Stora Råby i senare tid och därmed undersöktes inte benen närmare. Lagret har troligen tillkommit i senare tid, 1800-tal och framåt.
6. Ljusbrun sand som var torr, mager, grovkornig och kompakt. Lagret innehöll enstaka småsten och kalkfläckar. Det tolkas som sentida utjämningslager. Tidigare har möjligen ett dike funnits på platsen som sedan fyllts igen med olika typer av lager inklusive aktuellt lager.
7. Modernt utjämningslager. Ljusbrun sand i olika skiktningar blandat med lera har lagts ut till ett kompakt lager. Utjämningslagret har tillkommit i syfte att jämna av ytan där tidigare ett dike funnits.
8. Sandlins, skiktning av utjämningslagret (7).
9. Sentida bärlager. Brungrått humuslager med mycket inslag av lera, sand, sten, grus och tegelkross. Lagret hade omrörd karaktär och har tillkommit som bärlager till vägen.
10. Bärlager, gruslins. Lagret har tillkommit för att fungera som bärlager till vägen.
11. Matjord, pålagt jordlager.

Östsektion, sektionsdel 3, 32-48 m

1. Morän.
2. Ljusbrun lera med inslag av humus och sand. Kulturlagret var väldigt kompakt, magert, torrt och grovkornigt och innehöll kalkfläckar och småsten. Lagret har tillkommit i syfte att stötta den rad med stenar som låg i lagret, man kan tänka att lagret fungerat som bruk kring stenen eller som fyllning i en nedgrävning där stenarna lagts i. Lagret låg upp emot stenarna och därmed har det lagts ut efter stenen kommit på plats. Stenraden har tolkats som syllstensrad till ett hus.
3. Utjämningslager. Efter att huset rivits har marken jämnats av med olika typer av nivelleringsåtgärder. Aktuellt lager bestod av sand blandat med humus i flera fraktioner. Troligen har man behövt höja marken flera nivåer för att bredda Bjällerupsvägen.
4. Utjämningslager. Brun grus med inslag av sand och humus. Lagret har tillkommit i syfte att jämna av ytan. Massorna är hämtade från grustäckt i trakten.
5. Bärlager/utjämningslager. Ljusgrått gruslager med inslag av sand. Lagret är sentida och innehöll mycket makadam.
6. Sentida bärlager. Brungrått humuslager med mycket inslag av lera, sand, sten, grus och tegelkross. Lagret hade omrörd karaktär och har tillkommit i syfte som bärlager till vägen.
7. Asfalt

Bilaga 2 Planritningar, stenläggningar

Figur 1. Stenraden framkom i ungefär mitten av schaktet och har tolkats som raserad syllstensrad.

Figur 2. Stenraden påträffades ca 10 m från den övre stenraden och tolkas som syllstensrad till ett mindre hus. Hörnor i både söder och norr kan skönjas.

I serien arkeologiska arkivrapporter från Lund har utgivits:

2012

- Nr 396 Kv Galten 8, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011. Aja Guldåker.
Nr 397 Stora Råby 34:11 Stora Råby bytomt RAÄ 10:1 Stora Råby. Arkeologisk förundersökning 2011. Ivan Balic.
Nr 398 Kv Saluhallen 1 & Innerstaden 2:1. Arkeologisk förundersökning 2011. Jan Kockum.
Nr 399 Kv Agardh 9, Lund. Geoteknisk provborring 2011. Ivan Balic.
Nr 400 Kv Katedralskolan 5, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011. Aja Guldåker.
Nr 401 Igelösa 16:6, Igelösa bytomt, RAÄ 16, Igelösa socken. Arkeologisk förundersökning 2011. Aja Guldåker.
Nr 402 Kv Saluhallen 1, Lund. Arkeologisk förundersökning 2010. Gertie Ericsson.
Nr 403 Kv Sankt Thomas 33, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011. Aja Guldåker.
Nr 404 Kv Sankt Thomas 34, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011. Aja Guldåker.
Nr 405 Kv Studenten 6, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 406 Kv Absalon 5, Arkeologisk förundersökning 2012. Jan Kockum.
Nr 407 Wilses trädgård på Spydebergs prästgård. Arkeologisk förundersökning 2011. Aja Guldåker.
Nr 408 Kv Saluhallen 1. Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Ivan Balic.
Nr 409 Kv Myntet 29, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Jan Kockum.
Nr 410 Kv Katedralskolan 8, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011. Gertie Ericsson.
Nr 411 Kv Paradis 37 & 38, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011. Gertie Ericsson.
Nr 412 Kv Bytarebacken 31, Lund. Geoteknisk provborring 2011. Gertie Ericsson.
Nr 413 Dalby kyrkas kyrkogård, Dalby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2010. Gertie Ericsson.
Nr 414 Kv Rundkyrkan 1, fornlämning nr 93, Södra Sandby socken, Lunds kommun. Geoteknisk provborring 2010. Gertie Ericsson.
Nr 415 Kv Saluhallen 1, Mårtenstorget, Lund. Arkeologisk förundersökning 2010-2012. Claes Theliander.
Nr 416 Stora Råby 34:6, fornlämning nr 10 i Stora Råby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2009-2010. Adam Bolander.
Nr 417 Hoby 19:2 och Hoby 24:2, fornlämning nr 31 i Västra Hoby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2009-2010. Adam Bolander och Gertie Ericsson.
Nr 418 Kv Paradis 56, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Ivan Balic.
Nr 419 Kv Brunius 16, Lund. Arkeologisk förundersökning 2010. Gertie Ericsson.
Nr 420 Kv Garvaren 20, Lund. Geoteknisk provborring 2011. Gertie Ericsson.
Nr 421 Kv Tegné 2, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011. Gertie Ericsson.
Nr 422 Innerstaden 2:1 och 3:32, Lund. Arkeologisk förundersökning 2010. Gertie Ericsson.
Nr 423 Kv Gernandtska lyckan 19, Lund. Arkeologisk förundersökning 2009. Gertie Ericsson.
Nr 424 Kv Maria Magle 9, Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Gertie Ericsson.
Nr 425 Kv Agardh 9, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth.
Nr 426 Botan M17:504, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 427 Kv Tegné 1, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 428 Kv Gernandtska lyckan 19, Lund. Arkeologisk förundersökning 2010-2012. Aja Guldåker.
Nr 429 Kv Maria Magle 9, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 430 Stora Råby 36:18, fornlämning nr 10 i Stora Råby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 431 Kv Maria Magle 9, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 432 Flyinge 22:40, Fornlämning 80,81 i Södra Sandbys socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 433 Kv Toppen 1-2, Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Nicklas Kronroth.
Nr 434 Kv Paradis 60, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 435 Kv Paradis 61, Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Gertie Ericsson.
Nr 436 Hardeberga 22:1, fornlämning nr 25 i Hardeberga socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 437 Kv Winstруп 11, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 438 Kv Carl Holmberg 3, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 439 Kv Myntet 29, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.

Arkeologiska arkivrapporter från Lund har övergått i serien Kulturmiljörapporter fr.o.m. 2013.

I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

2013

- 2013:1 Kv Billegården 21, Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Gertie Ericsson.
2013:2 Kv Apotekaren 11 (fd 9), Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Gertie Ericsson.
2013:3 Ventlinge 44:1, Mörbylånga kommun. Antikvarisk medverkan 2012-13. Henrik Borg.
2013:4 Stora Råby 34:7, fornlämning nr 10 i Stora Råby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Jan Kockum.
2013:5 Kv Saluhallen1, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011-2012. Ivan Balic.
2013:6 Innerstaden 2:1 - Krafts torg och Kungsgatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth.
2013:7 Stora Råby 34:7/väg 887, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth

Tidigare nummer kan rekvideras från Kulturen, Kulturmiljöavdelningen

Telefon: 046-350406

E-post: arkeologi@kulturen.com